

2011. AUKSO METAI

Prieš kelerius metus „Versus“ buvo neoficialioje aplinkoje vykusio dviejų Lietuvos verslo pasaulyje žinomų žmonių pokalbio dalyvis. Vienas jų traukė per dantį kitą, tuomet sėkmingai dirbančios ir biržoje kotiruojamos stambios įmonės akcininką, kad jo turtas nieko vertas – didžiuliai nuomojami prekybos plotai ir kalnai bankui įkeistų prekių. O štai jis esą turįs kelias plytas gryno aukso, kurių vertė, nors ir svyruoja, bet yra realus, ilgalaikis ir patikimas turtas. Tai, kas tada atrodė kaip kandus humoras, dabar, kai turtas, pagrįstas akcijomis, yra smarkiai nuvertėjęs, nekilnojamas turtas arba dideli už bankų paskolas pirkti komercinės paskirties žemės sklypai faktiškai nelikvidūs ir yra tarsi tiksinčios bombos, o aukso kainos šuoliuoja aukštyn, tokia logika skamba įtikinamai.

Papageno kostiumas iš W. A. Mozarto operos „Užburtoji fleita“ (režisierė D. Ibelhauptaitė, kostiumų dailininkas J. Statkevičius, LVSO, meno vadovas G. Rinkevičius).
Fotografas: Tomas Kauneckas
Modelis: Agota („Supermodels“)
Grimas, stilius: Giedrė

Aukso kainos kyla. Tai vyksta dėl skolų problemų euro zonoje ir augančios paklausos Kinijoje, kur baiminamasi infliacijos. Sausį aukso kaina šiek tiek svyravo ties maždaug 1,38 tūkst. USD už Trojos unciją žyma, o investuotojai aktyviai dairėsi aukso, nes baiminamasi, kad Portugalija taps trečia šalimi, paprašiusia finansinės pagalbos. Be to, ir euro kursas sausį buvo priartėjęs prie keturių mėnesių žemumų.

Taigi aukso luitai žiba ryškiausiai per paskutiniuosius dvejus metus, o sausį didžiausio pasaulyje Niujorko biržoje kotiruojamo ETF fondo (angl. – *Exchange-Traded Fund, ETF*) „SPDR Gold Trust“ atsargos padidėjo iki 1 272,682 tonos.

Dabar beveik sutartinai pasauliniu mastu auksui giedami ditirambai. Prityrę investuotojai taip pat bendrai sutaria: visais laikais apdairu didinti savo aukso luitų svorį, kai renkiesi ilgalaikio investavimo strategiją. Tačiau, kylant tikrai aukso karštinei, verta neprarasti blaivios galvos ir prisiminti, kad auksas visuomet buvo ir yra spekuliatyvi investicija, kurios vertės svyravimas per trumpalaikę perspektyvą – gana didelis ir sunkiai prognozuojamas.

AUKSAS IŠLIEKA SAUGI UŽUOVĖJA

Daug investuotojų yra nusivylę 2010 metų rezultatais, bet išryškėjęs pasaulio rinkų ir pasaulinės ekonomikos pagyvėjimas jau kelia optimizmo bangeles, kad 2011 metais investicijos į auksą ir akcijas pagaliau ims duoti grąžą.

Britų nepriklausomos finansų patarėjos „Bestinvest“ vyresnysis investicijų patarėjas Adrianas Lowcockas sako, kad, nors jų įmonė toliau laikosi ilgalaikės „žaliavų istorijos“, didelių permainų šioje srityje 2011 metais jie nesitiki.

„Mes neplečiame savo pozicijų“, – teigia jis.

O „F&C“, pasaulinės institucinių investuotojų turto valdytojos, Jungtinės Karalystės padalinio vadovas

Tedas Scottas yra geros nuomonės apie auksą 2011 metais. Kai grąža iš mažos rizikos aktyvų tokia maža, tai auksas yra geras investavimo variantas, o rizikos, egzistuojančios finansiniame pasaulyje, jam tik suteikia daugiau blizgesio.

„Kol pasaulio ekonomika nebanguoja, auksas ir toliau bus saugi užuovėja“, – mano Scottas.

KASYBOS ĮMONĖS PROGNOZUOJA AUKSO KARŠTINĘ

Nepaisant ir taip tvirtos dabartinės aukso kainos, Kanados ir viso pasaulio kalnakasybos bendrovės prognozuoja aukštas aukso kainas visais 2011 metais. Tokia išvada skelbiama „PwC“ ataskaitoje „As good as gold? Global perspectives on the rising price of gold“.

„Turint galvoje didelę aukso paklausą, bus įdomu pažiūrėti, ar įmonės, kurios yra išžvalgiusios nedidelius aukso kiekius, pagreitins jų gavybą ir gamins auksą greičiau, nei tai darytų įprastomis aplinkybėmis“, – sako „PwC“ ekspertas Johnas Gravelle'is. Apklausa parodė, kad 70% aukso gamintojų planuoja investicijas naujiems projektams plėtoti ar esamiems dar labiau plėsti. Taikomos trys strategijos – nauji apleistų kasyklų tyrimai (78%), naujų gavybos zonų

žvalgymas (54%), įmonių susijungimai ir įsigijimai (37%).

Ekspertų teigimu, dabar kylanti nauja įmonių susijungimų ir įsigijimų (*M&A*) sandorių banga yra tiesiogiai susijusi su kylančia aukso kaina ir didėjančiu jo pardavimų sandorių skaičiumi. Tokia tendencija buvo pastebima ir 1980 metais, kai aukso kaina buvo aukščiausia. Visuotinis susirūpinimas krintančia valiutų, ypač JAV dolerio ir euro, verte taip pat prisideda prie aukso kainos kilimo.

Aukso kainos fiksavimas (angl. – *gold hedging*, kai gamintojas sutartimi nustato kainą, kuri bus sumokėta už ateityje išgautą auksą, nepriklausomai nuo to, ar jo rinkos kaina tuomet bus didesnė arba mažesnė, negu numatyta sutartyje) ir toliau nėra populiarus tarp aukso gavybos bendrovių, nors „PwC“ tyrimas rodo, kad 26% (2009 metais – 22%) įmonių turi sudariusios išankstinius pardavimo

sandorius už fiksuotą kainą. Iš 64% įmonių, kurios yra sudariusios tokias sutartis, to buvo reikalaujama.

Aukšta aukso kaina ir geros 2011 metų perspektyvos skatina bendroves atsisakyti aukso kainos fiksavimo. Tai rodo ir didžiųjų įmonių, tokių kaip „Barrick Gold“, „AngloGold Ashanti“ ir „Resolute Mining“ pavyzdžiai, kurios 2010 metais nustojo tai daryti.

KIEK AUKSO INVESTICIJŲ PORTFELIUOSE?

Manoma, kad per ateinančius 10 metų fondų valdytojai padidins investicijas į auksą, todėl jo kaina labai išaugs. „Pinigų srautus skirstančių asmenų elgsenos pokytis gali turėti esminį poveikį aukso rinkoms, – sako Fredrikas Nerbrandas, HSBC turto paskirstymo skyriaus vadovas. – Net labai nedidelis fondų valdytojų polinkis investuoti į auksą gali padaryti stiprų poveikį aukso kainai.“

The world's local bank

Nerbrandas apskaičiavo, kad šiuo metu per biržoje prekiaujamus fondus į auksą (luitus ir monetas, išskyrus papuošalus) yra investuota 200 mlrd. USD. Palyginti su akcijų ar obligacijų rinkomis, tai yra labai menkas skaičius – vos 0,14%. Beje, HSBC neskaičiavo nekilnojamojo turto rinkos, nes ją laiko nepakankamai likvidžia.

Nerbrandas pastebi, kad, nors daugelio investicijų portfelių turinį sudarė ne auksas arba jis ten užėmė labai mažą dalį, investuotojai pradėjo dairytis aukso, kurį imama laikyti apsauga nuo „popierinio turto“ rizikos.

HSBC parengė aukso kainų scenarijus iki 2020 metų. Savo modelyje jie atsižvelgė ir į tai, kad dėl didėjančių kainų kris papuošalų pardavimai, aukso paklausa sumažės

ir kai kuriose pramonės sferose. Modelis numato, kad jei fondų valdytojai savo santykinės investicijas į auksą padidins iki 0,5% ir net jeigu per ateinančius 10 metų nebūtų kainų priaugusių akcijų ir obligacijų rinkose, iki 2020 metų aukso kaina gali išaugti iki 3 305 USD už Trojos unciją. Bet pagal optimistinį scenarijų iki 2020-ųjų aukso kaina gali pasiekti 6 424 USD už unciją.

Siekiant apsidrausti nuo to, ką finansininkai kartais vadina „šautuvo ir konservuoto maisto“ scenarijumi, Nerbrandas mano, kad rizikos valdymo požiūriu auksas turėtų būti įtrauktas į investicijų portfelį.

Dabar HSBC pasaulinio turto paskirstymo portfelyje auksas sudaro 15%.

TVF BAIGĖ AUKSO PARDAVIMO PROGRAMĄ

Tarptautinis valiutos fondas praėjusių metų pabaigoje pranešė, kad baigė savo didžiąją aukso pardavimo programą. Auksas buvo parduotas tiesiogiai centriniams bankams: Indijos – 200 tonų, Šri Lankos – 10 tonų, Bangladešo – 10 tonų ir Mauricijaus – 2 tonos, taip pat ir atviroje rinkoje. Tai sudaro maždaug 1/8 visų TVF aukso atsargų.

Vašingtone įsikūręs TVF gruodžio mėnesio pranešime teigė, kad jau pardavė planuotas 403,3 tonos aukso. Tai sudaro maždaug 10% metinės tauriųjų metalų rinkos paklausos. Infliacijos pakoreguotos aukso kainos 2010 metų gruodį buvo gerokai mažesnės nei tada, kai 1980 metais jos siekė aukštumas – daugiau nei 2 300 USD.

Jei šiais metais aukso išpardavimo nesurengs Europos centriniai bankai, antrus metus iš eilės pagrindiniai aukso pirkėjai (angl. – *net buyer*) bus vyriausybės ir kitos oficialios institucijos. Pernai pirmą kartą per du dešimtmečius pagrindinis aukso pirkėjas buvo oficialusis sektorius. Tai reiškia, kad dabar yra visai priešinga padėtis nuo tos, kuri buvo pastintuosius 10 metų, kai Europos centriniai bankai vykdė didelius išpardavimus, nes auksas buvo laikomas pelno nenašančiu nepatraukliu turtu. Tuomet finansų institucijos savo tauriuosius metalus iškeitė į pelningus vertybinius popierius.

TVF būstinė Vašingtone.

Manoma, kad šiais metais centriniai bankai pirktų apie 15 tonų aukso bei sidabro. Tokia padėtis paskutinį kartą buvo 1988 metais.

LIETUVOS AUKSO ISTORIJA

1940 metų vasarą, sovietų aneksijos išvakarėse, Lietuvos bankas (LB) užsienyje saugojo 9 593,4 kg aukso: Anglijos banke – 2 946,9 kg, Prancūzijos banke – 2 246,5 kg, Švedijos banke – 1 274,4 kg, Tarptautinių atsiskaitymų banke (TAB) Šveicarijoje – 632 kg ir JAV Federalinėje rezervų sistemoje – 2 493,6 kg.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, Prancūzija 1992 metų vasario 14 dieną grąžino visą auksą. Jis buvo atiduotas prieškarinio aukso luitais ir neatitiko dabartinės rinkos tarptautinio standarto (luito svorio, grynumo), todėl buvo perlydytas. Tada istorinis Lietuvos auksas buvo investuotas ir pasibaigus sandoriui perduotas saugoti į Anglijos banką.

Didžioji Britanija visą auksą Lietuvai grąžino 1992 metų kovo 31 dieną.

1940 metais TAB dėl nuostolių, patirtų užšaldžius jo sąskaitą LB, 62,2 kg tauriojo metalo debetavo LB aukso sąskaitoje. Likęs auksas – 569,8 kg – buvo atgautas 1992 metų birželio 14 dieną ir buvo perrašytas į Lietuvos banko aukso sąskaitas Anglijos banke.

Visas JAV Federalinėje rezervų sistemoje saugotas auksas po Antrojo pasaulinio karo buvo panaudotas nepriklausomos Lietuvos diplomatinės tarnybos emigracijoje veiklai finansuoti.

Švedijos Vyriausybės išsaugotą auksą buvo nutarta parduoti – 1992 metų liepos 6 dieną Švedijos Vyriausybė Lietuvai už jį sumokėjo 21,1 mln. Vokietijos markių.

Šiuo metu Lietuvos bankas turi 5,8 tonos aukso. Atkūrus nepriklausomybę, šis skaičius nekinta, tai – politinis sprendimas. Lietuvos auksas saugomas Anglijos banke, o esant palankioms rinkos sąlygoms – investuojamas.

Sidabrinės JAV dolerių monetos pradėtos kaldinti 1794 metais ir kaldinamos iki šiol.

O GAL GERIAU SIDABRAS?

GFMS, Londone įsikūrusi konsultacijų bendrovė, kuri yra pasaulinių aukso, sidabro, platinos ir paladžio rinkų specialistė, apskaičiavo, kad 2010 metais, palyginti su 2009-aisiais, investicijos į auksą padidėjo beveik 10,5% ir pasiekė 2 091 toną, – tai sudaro beveik pusę visos pasaulio rinkos.

„Aukso luitų kaupimas, ypač pirmoje metų pusėje, pasiekė aukščiausią lygį per daugelį metų. Šią tendenciją palaido neįtikėtina paklausa Kinijoje“, – teigia GFMS atstovai.

„Barclays Capital“ tauriųjų metalų analitikė Suki Cooper sako, kad auksą aukštyn stūmė „veiksnių sukury“, tarp jų – baimė, kad JAV prasidės dar vienas pinigų masės didinimo raundas ir kad auksakasiai pamirš rizikos dėl aukso kainos sumažėjimo draudimą (angl. – *gold hedge*). Abu šie veiksniai, vyraujant žemoms palūkanų normoms, sukūrė auksui palankią aplinką.

Aukso ir sidabro kainų šuolis įvyko, kai „Anglo-Gold Ashanti“, trečia didžiausia pasaulyje aukso kasybos bendrovė, pareiškė, kad 2011-ųjų pradžioje likviduos vadinamąją „draudimo knygą“ ir taip prisijungs prie pramonės lyderės „Barrick Gold“, kuri, kilus dabartiniam bumui, nebesudaro išankstinių pardavimo sandorių už fiksuotą kainą.

O „Deutsche Bank“ analitikas Danielis Brebneris rekomenduoja klientams pirkti daugiau sidabro, nes tikisi, kad šis metalas bus efektyvesnė investicija nei auksas.

Anglijoje
soverenai
kaldinami nuo
1489 metų.

AUKSINIŲ SOVERENŲ POPULIARUMAS

Jungtinėje Karalystėje populiariausių auksinių monetų – soverenų (1 GBP nominalo auksinė moneta) – pardavimas praėjusiais metais išaugo 400%. „2010-ųjų lapkritį soverenų buvo parduota daugiausia per visą istoriją“, – sako Karališkosios kalyklos („Royal Mint“) proginų monetų skyriaus vadovas Dave’as Knightas.

Auksinis soverenas pirmą kartą buvo nukaltas 1489 metais karaliaus Henriko VII nurodymu. Šios monetos yra retos ir, pavyzdžiui, JAV už jas dabar mokama daugiau kaip 12 tūkst. USD. Soverenai gaminami iki šiol. Nuo 1817 metų monetos kaldinamos pagal standartinę specifikaciją: svoris – 7,9881 g, storis – 1,52 mm, skersmuo – 22,05 mm, 22 karatų auksas (91,67%). Grynojo aukso kiekis – 7,3224 g, arba 0,2354 Trojos uncijos.

Nuo 2001 metų 450% pakilusios aukso kainos pertvarkė pasiūlą ir paklausą. Bandydama neatsilikti nuo vis didė-

jančios paklausos seniausia pasaulio monetų kalykla „Royal Mint“ apsirūpina kalimo įrankiais ir savo dirbtuvėms, esančioms prie Kardifo, perka naujus hidraulinius presus.

Kai buvo rengiama ši publikacija, sausio viduryje, „Royal Mint“ *bestselleriu* buvo „2010 UK Britannia“ 1 uncijos sidabrinė moneta, kuri kainavo 32,80 GBP.

O tradiciniame Londono juvelyrikos pramonės centre Haton Gardene įsikūrusi įmonė „R Holt & Co“ taip pat investuoja į naujas technologijas, bet jos tikslai visiškai kitokie – įmonė sieks sumažinti sunaudojamo aukso kiekį.

ŠAMOKSLO TEORIJA: AUKSO KAINA – VIENOS ŠEIMOS RANKOSE

Manote, kad vyksta prekyba aukso biržoje, o siūlomos kainos ir paklausos santykis ir yra biržos kaina? Klystate.

Baronas Davidas Renė de Rothschildas, dabartinis „N M Rothschild & Sons“ pirmininkas ir buvęs įmonės „De Beers“ vadovas. Pastaroji dominuoja pasauliniuose deimantų kasybos, prekybos ir pramoninių deimantų gamybos sektoriuose.

Patyliukais investuodamas į auksą, George's Sorosas 2010 metų Davoso forume tikino, kad auksas tapo „naujuoju ekonominiu burbulu“, kuris gali netrukus sprogti.

Šamokslo teorijų šalininkai teigia, kad aukso kainą nustato labai protingi ir gerbiami žmonės – Rothschildų šeimos nariai, kurie susirenka savo rezidencijoje Londone ir pagal biržos paraiškas, kurių „kilmeč“ žino tik jie patys, nusprendžia, kiek turi kainuoti auksas.

Būtent jie beveik prieš dešimtmetį patyliukais nuleido aukso kainą iki 250 USD už Trojos unciją. Paskui, lyg mostelėjus burtų lazdele, pasipylė gausybė straipsnių, kad auksas nebeatlieka brangenybės funkcijos, kad centriniam bankams reikia juo atsikratyti. Rezultatas – Šveicarijos ir Anglijos centriniai bankai pardavė investuotojams po pusę savo aukso atsargų, apie 2 500 tonų. Ar sunku atspėti, kas jas nupirko?

Paskui per trejus metus aukso kaina išaugo daugiau negu 1 tūkst. USD už unciją. Dabar ji svyruoja apie 1,3 tūkst. USD, bet nesijaudinkite, kai reikės, ji greitai išaugs ir iki 2 tūkst., ir iki 3 tūkst. USD už unciją. Gali būti ir ne dolerių, o kokių nors kitų pinigų, kurie netikėtai pakeis dolerį.

Kiekvienas gali įsivaizduoti, kaip pasikeistų jo asmeninė gerovė, jeigu jis turėtų teisę nustatinėti aukso kainas visam pasauliui. Argi reikėtų verslauti ir ar tas verslas būtų vertas visų kitų verslo rūšių, kartu sudėjus?

Šiame kontekste paminėtina dar viena garsi pavardė. Ir šis pavyzdys labai konkretus. Tai – pasaulinio lygio finansinių spekuliacijų virtuozas bei manipulatorius George'as Sorosas. 2009 metais, kiekvienai progai pasitaikius, jis nepalankiai kalbėjo apie investicijas į auksą, o 2010-ųjų sausį Davoso ekonomikos forume daug aistrų sukėlė jo pareiškimas, kad auksas tapo „naujuoju ekonominiu burbulu“, kuris gali netrukus sprogti. O štai nepraėjus nė mėnesiui, vasario viduryje, „Reuters“ ir „Bloomberg“ paskelbė, kad 2009-ųjų pabaigoje Sorosas padvigubino savo investicijas į auksą. JAV vertybinių popierių komisijai Soroso pateikti dokumentai rodė, kad jo įkurtas ir valdomas „Soros Fund Management LLC“ gerokai padidino jo turimų „SPDR Gold Trust“ akcijų skaičių – nuo 2,5 mln. iki 6,2 mln. 2009-ųjų trečiojo ketvirčio pabaigoje.

AUKSU GRĮSTI IPO

Itin palankios aukso kainos prognozės skatina veikti ne tik investuotojus, bet ir pačius aukso gamintojus: įmonės iš Rusijos, Kazachstano, Kanados šiais ir kitais metais planuoja surengti pirminius viešuosius akcijų siūlymus (angl. – *Initial public offering, IPO*) ir taip prisitraukti papildomo kapitalo į šį investicijoms labai imlų verslą.

Tinklalapis goldinvestingnews.com 2010 metų pabaigoje svarbiausias aukso gamintojas surikiavo į TOP 10. Sąrašas prasideda didžiausia pasaulio aukso kasėja „Barrick Gold Corp.“, po kurios rikiuojasi ne mažiau šioje pramonėje garsūs vardai – Šiaurės ir Pietų Amerikoje, Australijoje, Azijoje ir Afrikoje dirbanti „Newmont Mining Corporation“, Pietų Afrikoje įsteigta „AngloGold Ashanti“ ir ten pat įsikūrusi „Gold Fields Limited“, septynias aukso kasyklas Australijoje, Indonezijoje bei Papua Naujojoje Gvinėjoje eksploatuojanti „Newcrest“, pernai apie 46 mln. uncijų savo aukso rezervą paskelbusi „Kinross“, per ateinančius 5 metus 57% augti siekianti „Goldcorp Inc.“, Kanados „Yamana Gold“, „Agnico-Eagle Mines“. Minimą didžiausiųjų sąrašą baigia Rusijoje ir Kazachstane pirmaujanti aukso gamintoja „Polysus Gold“. Pastarosios akcijos yra kotiruojamos biržoje.

„Aukso pramonė, palyginti su kitomis, yra išskirtinė tuo, kad jau dabar daugelis jos bendrovių – jos skaičiuojamos dešimtimis – yra pasaulinėse biržose Londone, Toronte, Honkonge. O kitos ketina ten eiti viešai siūlydamos savo akcijas (IPO)“, – „Versus“ komentuoja vieno iš didžiausių Europoje banko „BNP Paribas“ Rusijos, NVS ir Vidurio bei Rytų Europos kapitalo rinkų vadovas Darius Daubaras.

Šiuo metu, jo teigimu, dairytis į biržą aukso gamintojams itin palanku, nes bendrovės dėl aukštų aukso kainų yra labai gerai vertinamos.

„Aukštas investuotojų pinigams yra saugus uostas ypač tada, kai baiminamasi infliacijos ar kitų neramumų bei neaiškios rizikos rinkose, kaip antai euro zonos krizės“, – aiškina bankininkas. Jo nuomone, esant palankiai aukso kainai, galima investuoti ne tik į finansines priemones, susietas su aukso – biržoje prekiaujamus fondus (angl. – *Exchange-Traded Fund, ETF*), bet taip pat į pačių aukso gamintojų akcijas. Kita vertus, taip darant yra rizikos, kad akcijų kaina dardės žemyn, jeigu paaiškės, kad skelbtuose rezervuose nebuvo iškasta tiek aukso, koks jo kiekis ten buvo prognozuojamas.

IMLIOS PINIGAMS

Kokios konkrečiai bendrovės šiais ar kitais metais darys viešąjį akcijų siūlymą, dar neskelbiama, bet tarp tokių, pasak Daubaros, turėtų būti keli Rusijos ir Kazachstano gamintojai. Šiame procese investuotojai juos

vertina remdamiesi gamintojų verslo modeliu – kokius jie generuoja pinigų srautus, kiek turi rezervų, kokie jų aukso gavybos rodikliai.

„Kurti naujas aukso bendroves labai sudėtinga, nes šiame versle yra daug kliūčių: aukso gavybos sunkioji technika yra labai brangi, reikalingi specifiniai įgūdžiai geologijos ir inžinerijos srityse, reikia auksą pradėti kasti per 2–3 metus nuo licencijos gavimo, vadovų komandoje būtina turėti daugybę specialistų, kurie gerai išmanytų visą aukso gavybos technologiją, nes auksas būna ne tik po žeme, bet ir olose“, – kalba Daubaras.

Šios pramonės įmonėms nuolat reikia kapitalo, nes yra labai didelės aukso kasimo sąnaudos, ką jau kalbėti apie investicijas į techniką ar infrastruktūrą. Be to, kainuoja ir tai, kad jos kasybai siekia įsigyti vis naujų vietų. Daugiausia aukso glūdi Pietų Afrikoje, Kanadoje, Azijoje, Australijoje, Rusijoje, Centrinėje Azijoje. Goldinvestingnews.com skelbia, kad trečiąjį 2010 metų ketvirtį pasaulinė aukso gavyba išaugo 3% – iki 659 tonų. Tam nemažai įtakos turėjo Australija, nors Meksika ir Argentina taip pat skelbė teigiamus rezultatus. Tačiau aukso gamyba Indonezijoje, Rusijoje ir Peru per minimą laiką mažėjo. Prastos žinios iš Indonezijos, goldinvestingnews.com teigimu, neturėtų gąsdinti investuotojų, nes gamyba joje 2009 metais buvo išaugusi net 66%.

Aukso kaina, pasak Daubaros, ir ateityje žygiuos tik į priekį, nes paklausa vis dar viršija pasiūlą. Kai kurių šalių centriniai bankai paskutiniu metu ėmė didinti atsargas, nors jie ir nėra pagrindiniai pirkėjai. Apie pusę siūlomo aukso nuperka juvelyrikos bendrovės, jo tenka ir elektronikos pramonei bei dabar itin populiarėjantiems ETF fondams. Pagal šalis tarp didžiausių pirkėjų lyderiauja Kinija ir Indija.

Didžiausias aukso kainos pakilimas, pasak bankininko, yra buvęs 1970 metų pabaigoje. Nežiūrint paskutinius 1,5–2 metus į viršų šaunanti šio metalo kaina, minėtasis pikas, atsižvelgiant į infliaciją, iki šiol nėra pasiektas.

„Iki paskutiniojo dešimtmečio, iki kol prasidėjo krizė, aukso kaina buvo gana stabili. Tačiau ekonomikos krizių rizika ir padidėjusi aukso paklausa juvelyrikoje, pramonėje, tarp investuotojų turėjo įtakos itin sparčiam šio metalo kainos kilimui. Todėl, jeigu 2005–2006 metais šis metalas kainavo apie 500–600 USD už unciją, tai dabar jo kaina yra didesnė daugiau negu dukart“, – sako Daubaras.

Vieno iš didžiausio Europos banko „BNP Paribas“ Rusijos, NVS ir Vidurio bei Rytų Europos kapitalo rinkų vadovas Darius Daubaras: „Aukso rinka, palyginti su kitomis žaliavomis, yra pakankamai skaidri. Joje, skirtingai nei, pavyzdžiui, žemės ūkyje, yra sudėtingiau spekuliuoti trumpuoju laikotarpiu, nes turimi bendrovių aukso rezervų dydžiai yra skelbiami, o aukso paklausos ir pasiūlos santykis pasaulinėje rinkoje ganėtinai akylai stebimas bei skaičiuojamas.“

PAPILDOMOS GALIMYBĖS RIZIKOS MĖGĖJAMS

„Privačių investuotojų elgsena dėl tauriųjų metalų yra labai skirtinga. Vieni klientai, kurie yra atsargesni, konservatyvesni, dar 2009 metais įsigijo aukso – kai kurie aukso luitais – ir platinos, ir iš tiesų galėjo džiaugtis solidžiu šių investicijų vertės prieaugiu“, – sako Marius Čiuželis, „MC Wealth Management“ vykdomasis partneris.

Motyvų pirkti, pasak Čiuželio, buvo gana nemažai: saugaus investicijų užutėkio ieškojimas, siekis apsisaugoti nuo galimos infliacijos. Be to, silpnėjantis JAV doleris bei sparčiai didėjantis finansinių priemonių, kurių turtas paremtas fizinėmis tauriųjų metalų atsargomis, skaičius šių žaliavų kainas kelia iki rekordinių aukštumų.

Tačiau aktyvesni ir agresyvesni klientai, siekiantys pasinaudoti trumpalaikėmis tendencijomis kapitalo rinkose, nevengia ir spekuliacijų – jie investuoja į finansines priemones, kurių vertė didėja tauriųjų metalų kainoms krintant. Galbūt viena patraukliausių tokių priemonių yra biržoje prekiaujami fondai (angl. – *Exchange-Traded Fund, ETF*), kurio vertė didėja krintant sidabro kainai. Praėjusiais metais sidabro kainos pokytis aukso kainos šuolius viršijo daugiau negu 3 kartus: 2010 metais sidabro kaina padidėjo 79%, o aukso – „tik“ 24%.

Panašios tendencijos būdingos ir ilgesniais laikotarpiais. Pavyzdžiui, per paskutiniuosius 20 metų sidabro kaina padidėjo daugiau negu 600%, nors auksas per tą patį laikotarpį pabrango apie 250%.

Taigi, sidabro kainai būdingas kur kas didesnis kintamumas nei aukso kainai, o tai suteikia papildomų galimybių rizikos mėgėjams.

Vis dėlto nereikėtų pamiršti, kad paskutiniu metu tiek taurieji, tiek pramoniniai metalai, tiek ir maistinės žaliavos sulaukia kur kas daugiau spekuliacinių atakų nei per ankstesnius laikotarpius. Todėl ne visuomet kaina atspindi konkrečios žaliavos fundamentalius paklausos ir pasiūlos pokyčius. Štai Londone vienas neįvardijamas pirkėjas kontroliuoja 3 mlrd. USD vertės vario atsargas, o tai sudaro apie 50% visose pasaulio biržose registruotų atsargų.

„Investuotojai dabar turėtų dukart pasverti, prieš priimdami sprendimą dabar investuoti žaliavų rinkose, tikėdamiesi tolesnio kainos didėjimo“, – mano Marius Čiuželis, „MC Wealth Management“ vykdomasis partneris.

Taigi, investuotojai dabar turėtų dukart pasverti, prieš priimdami sprendimą dabar investuoti žaliavų rinkose, tikėdamiesi tolesnio kainos didėjimo. Nes net menkiausias neigiamas naujienos iš Kinijos ar net mažiausias abejonės dėl pasaulio ekonomikos plėtros labai greitai šiuos investuotojus gali pasiūsti į finansinį nokdauną.

Sidabro ir aukso kainos pokytis (2010 metų pabaiga)

	1 metų pokytis	3 metų pokytis	10 metų pokytis	20 metų pokytis
Sidabras	79%	105%	568%	637%
Auksas	24%	64%	412%	255%

Šaltinis: „Kitco“, „MC Wealth Management“.

RANKŲ NEPALIESTAS AUKSAS

Vienoje savo laidų garsusis interviu meistras Charlie Rose'as, kalbinantis garsiausius Amerikos mąstytojus, verslo lyderius, mokslininkus, sportininkus ir šou verslo atstovus, pašnekovų klausė: „Kas yra auksas?“ Šie kalbėjo lakoniškai: „Auksas – tai pinigai.“ O štai su „Versus“ ta pačia tema kalbantis advokatų kontoros „AAA Baltic Service Company“ advokatas Andrius Iškauskas sako, kad jam auksas yra priemonė turtui išsaugoti.

Karolio Bingelio (cyclopes-photo.com) nuotr.

„Asmenys, prekiaujantys fiziniu auksu, mums, investuotojams, sako, kad mes perkame orą. Iš esmės, perkant auksą, man svarbu tik tai, už kiek jį perku ir už kiek jį galėsiu parduoti. Jokių emocijų dėl to nepatiriu, nes fiziškai prie jo niekada neprisiliečiu“, – sako advokatų kontoros „AAA Baltic Service Company“ advokatas Andrius Iškauskas.

Teisininko investiciniame portfelyje auksas tūno nuo 2007 metų ir sudaro apie 20%. Ši portfelio dalis, palyginti su ten esančiomis akcijomis ir obligacijomis, yra gana saugi. Be to, auksas įvairina investicinio portfelio riziką.

Investuoti į auksą Iškauskas pradėjo daugiau kaip prieš trejus metus. Sėmėsi žinių, sekė informaciją internete, naršė po teminius tinklalapius, skaitė klientų atsiliepimus bei apie tai kalbėjosi su kitais Lietuvos investuotojais.

Investuoti į auksą jis pradėjo svertur pirkdamas aukso luitus. Tiksliau, tai už jį darė ir aukso saugojimu pasirūpinęs brokeris, kurį jis taip pat susirado per internetą.

„Kai perki vadinamąsias aukso plytas, tarsi junti, kad realiai perki aukso gabalą. Tačiau iš tikrųjų jo taip niekada pats ir nepačiupinėji“, – prisipažįsta Iškauskas. Mat brokeris yra sudaręs sutartį su saugykla, į kurią, kaip rašoma investuotojui atsiųstoje sutartyje, jį perveža. Pavyzdžiui, lietuvių pirktas auksas, kaip liudija minėtasis dokumentas, guli Šveicarijoje ir JAV.

„Turbūt yra taip, kad tas brokeris visada turi tą patį auksą, keičiasi tik jo savininkai – vieniems jis perka, kitiems parduoda. Ar tai rizikinga? Taip, nes jeigu kas nutiktų, tai bylinėtis tektų Jungtinėje Karalystėje, Šveicarijoje ar JAV, o tai būtų sudėtinga“, – sako teisininkas.

Kita alternatyva – pačiam pirkti aukso luitus ar monetas. Tačiau tai nėra patogu, nes tokiu atveju pačiam reikės pasirūpinti jo saugumu, sukti galvą, kur ir kaip pirkinį saugoti, o tai gali būti susiję su papildomomis išlaidomis. Kai visas šis rūpestis tenka brokeriui, tai, pasak Iškausko, investuotojas kartu gauna ir garantiją, kad auksas iš jo bus nupirktas, kai tik šis panorės, ir „tos dienos rinkos kaina“.

Aukso luitai buvo pirmoji Iškausko pažintis su tokia investicija. Dabar jis jau investuoja į finansines priemones, susietas su auksu – biržoje prekiajamus fondus (angl. – *Exchange-Traded Fund, ETF*).

„Luitus iškeičiau į dar mažiau apčiuopiamą auksą todėl, kad įsigijus tokio fondo vienetų, investicija yra likvidesnė – ją paprasčiau pirkti ir parduoti“, – patirtimi dalijasi Iškauskas.

Kita vertus, paskutiniu metu itin šviesi ateitis piešiama sidabru, kuris, skirtingai nei auksas, yra daug plačiau naudojamas pramonėje. Jo kainos per paskutinį pusmetį intensyviai kopė aukštyn. Palyginti jo kainą su auksu, ji yra dar maža, todėl neabejojama, kad ji pastarąją vysis. Tačiau šia linkme „Versus“ pašnekovas savo pinigų nukreipė ir to daryti nežada.

„Aš tik kartais paspekuliuoju dėl smagumo ir viskas“, – šypsosi Iškauskas.

Investuojant į auksą nėra nustatyta, už kiek ar kiek jo reikia įsigyti, kad investicija atsipirktų. Gali investuoti nuo 1 gramo, bet būtina susiskaiciuoti, ar iš šio metalo gauto uždarbio vėliau „nesuvalgys“ administravimo mokesčiai. Kiekvienas brokeris turi savo taisykles ir savo įkainius bei šią visą informaciją atskleidžia pakankamai aiškiai. Be to, internete yra skaičiuoklės, todėl apsisaugoti nuo tokio nesusipratimo nėra sunku.

Iškauskas, rinkdamasis tokį biržoje prekiaujamą fondą, dėmesį kreipia į tai, kas tą fondą yra išleidęs, kuriose biržose jis yra kotiruojamas.

„Paskutiniu metu auksu daug kas spekuliuoja, o man tai ilgalaikė investicija. Turint „tokią eilutę“ savo investiciniam portfelyje reikia sekti, kas vyksta rinkose ir JAV centrinio banko pranešimus“, – pataria Iškauskas. Iki šiol jis iš aukso yra tik uždirbęs ir vienu metu net pasigailėjęs, kad jį pardavė. Todėl, jeigu dabar šis metalas imtų pigti, teisininkas nusiteikęs jį pirkti ir padidinti šios investicijos dalį savo portfelyje.

Prieš kurį laiką investicinio aukso buvo pradėta siūlyti ir Lietuvoje. Tačiau nusipirkti vietinėje rinkoje jo Iškauskas nesusigundė.

„Pirmiausia man daugiau kainuotų tokios investicijos administraciniai mokesčiai, nes pardavimo mastai, palyginti su, pavyzdžiui, Šveicarija, Lietuvoje yra daug mažesni. Be to, rūpėtų jo saugojimas, o svarbiausia – kam jį parduoti, jeigu toks poreikis atsirastų?“ – svars- to Iškauskas.

TAI PATIKĖKITE WARRENU BUFFETU!

„Europos valstybių skolų krizė vis dar nerimsta, todėl abejonės dėl euro likimo verčia investuotojus iš naujo įvertinti auksą“, – „Versus“ kalba Rokas Beresniovas, „Wells Fargo“ banko Vašingtono regiono Verslo bankininkystės viceprezidentas. Nepaisant to, kad auksas yra patrauklus, investicija į brangiuosius metalus šiuo metu nebūtinai yra pati geriausia. Akcijos dabar parduodamos mažesnėmis kainomis nei įprastai, todėl investuoti pinigai gali duoti nemažai pelno.

Beresniovas prognozuoja, kad aukso burbulas gali tuoj susprogti. Tokią išvadą jis daro remdamasis tokiais argumentais:

AUKSAS NAUJAMAS TIK LABAI NEDAUGELYJE PRAMONĖS SRIČIŲ

Be to, netgi tuose keliuose pramonės sektoriuose auk- sas galėtų būti pakeistas gerokai pigesniu metalu – sidabru. Pramonininkams tai nekelia jokio galvos skausmo.

UŽ AUKSĄ NEMOKAMI DIVIDENDAI

2010 metų pabaigoje atgijo akcijos, už kurias investuotojai gauna dividendų. Nusipirkite akcijų, už kurias jums bus mokami dividendai, ir galiausiai iš šių dividendų atsipirkti

visa investicija. Taigi, turėtų būti aišku, kodėl reikia investuoti į stabilias įmones, mokančias didelius dividendus.

AUKSAS NEDUODA PELNO

Bendrovių pajamos paskutiniuosius dvejus metus kilo, taigi, norint iš investicijos gauti didžiausią pelną, savo pinigus būtų išmintinga investuoti į naujas, didelį plėtros potencialą turinčias įmones, nekilnojamąjį turta, o ne į geltonąjį metalą.

JAV TURĖTŲ PRADĖTI PARDAVINĖTI AUKSĄ

Aukso kainos yra labai didelės, todėl tikėtina, kad JAV Vyriausybė pradės pardavinėti aukso atsargas siekdama šias kainas sumažinti, susimokėti skolas ir norėdama investuoti į akcijas.

„Wells Fargo“ banko Vašingtono regiono Verslo bankininkystės viceprezidentas Rokas Beresniovas sako, kad šiuo metu auksas vertinamas itin palankiai, bet dėl to investuoti į jį nėra geriausias sprendimas.

JAV FEDERALINIŲ REZERVŲ BANKO PALŪKANŲ NORMOS YRA NULINĖS, O FEDERALINĖ REZERVŲ SISTEMA SPAUSDINA PINIGUS

Kai ekonomika taps stabili, palūkanų normos, be jokios abejonės, pradės augti. Tai reiškia, kad dolerio vertė didės, o aukso – kris.

G. SOROSAS IR CH. L. F. PAULSONAS NEGALI PALAIKYTI RINKOS AMŽINAI

Kai šie investavimo guru savo kapitalą investavo į auksą, visas pasaulis į tai atkreipė dėmesį ir daug žmonių pasekė jų pavyzdžiui. Tačiau tokio pirkimo lygio jie amžinai išlaikyti negalės, be to, Sorosas jau pradėjo mažinti aktyvumą aukso srityje.

AUKSO GAMYBA DIDĖJA

Ir tikėtina, kad paklausa neaugs. 2009 metais įvyko prekybos auksu šuolis, kuris pakeitė pasiūlos ir paklausos

santykį. Pagal prekybą auksu pasaulyje pirmaujanti Kinija prieš kainų kritimą žūtbūt sieks iš aukso gauti kuo daugiau pelno, net jei tai reikštų rinkos prisotinimą.

ŠIUO METU AUKSAS VERTINAMAS PALANKIAU NEI BET KADA ANKSČIAU

Istorija liudija, kad tai, kas pakyla, tas ir nukrinta. Atsižvelgiant į praeities pamokas galima nuspėti, kad aukso kainos smukimas yra neišvengiamas.

ORAKULAS YRA DIDŽIAUSIA AUKSO MEŠKA

Jei vis dar netikite kitais, patikėkite Warrenu Buffettu, žymiuoju prognozuotoju. Jis sako: „Galite surinkti visą kada nors iškastą auksą, ir jis sudarys kubą, kurio viena kraštinė yra 67 pėdos (20,4216 m). Šiandien aukso kainos yra tokios, kad už jį galima nupirkti ne dalį, bet visą JAV dirbamą žemę. Be to, galima nupirkti 10 „Exxon Mobil“ įmonių ir dar turėti atliekamą trilijoną Amerikos dolerių. Kita vertus, galite turėti metalo kubą. Ką rinktumėtės?“ ×